

KOMPONENTE NACIONALNOG I EVROPSKOG IDENTITETA

Dr Milovan Radaković, *Komponente nacionalnog i evropskog identiteta*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2012, str. 277.

Iz štampe je izašla knjiga dr Milovana Radakovića „Komponente nacionalnog i evropskog identiteta“ (2012), u izdanju Instituta za međunarodnu politiku i privredu iz Beograda. Autor se pozabavio istraživanjem problema nacionalnog identiteta, konceptom nastajućeg evropskog identiteta, i njihovim međusobnim odnosom. U pet poglavlja autor je analizirao komponente nacionalnog i evropskog identiteta i njihovu međusobnu vezu. U tom smislu jedno od autorovih zaključaka je da evropski identitet tek nastaje, a da su njegovi činioci nacionalni identiteti država Evrope.

Pored ostalog autor zaključuje i sledeće: Osnovne karakteristike nacionalnog identiteta su: jezik, mit i mitologija, religija, kultura, istorija, mentalitet i nacionalna država. Pri čemu autor iznosi stav da je jezik osnovna karakteristika nacionalnog identiteta.

Autor smatra da su Prvi i Drugi svetski rat značajno uticali na jačanje ideje o potrebi stvaranja unutarevropskih integracija, koje su postepeno i dovele do stvaranja EEZ/EZ/EU. Izbijanje ratova značajno je uticalo na formiranje panevropskih pokreta pred početak, u toku i posle Prvog i Drugog svetskog rata. Iako veoma uticajni Panevropski pokreti nisu uspeli da značajnije utiču na razvoj događaja u Evropi. Tek po završetku Drugog svetskog rata, evropska globalizacija započinje integracijom industrije uglja i čelika između Francuske i SR Nemačke.

Globalizacija je u poslednjoj deceniji 20. veka zahvatila sve kontinente, ali se evropski globalizam, preko EU, u najvećoj meri nalazi pod kontrolom demokratskih institucija. Karakteristike globalizma na drugim kontinentima vidljive su u regionalnim ekonomskim organizacijama kakve su na primer, APEC, ASEAN, NAFTA, MERKOSUR, ICN, AEC. Međutim, EU je daleko najrazvijenija evropska globalna organizacija. Kontrolu njenog funkcionisanja vrše države članice preko nadnacionalnih institucija Evropske unije.

EU danas, dakle početkom 21. veka više nema karakteristike klasične međunarodne organizacije. Iako ima određene karakteristike koje imaju države, kao što je zastava, grb, i himna, nije država. U ovoj fazi svoga razvoja EU možemo okarakterisati kao složenu supranacionalnu organizaciju.

Po mišljenju autora, evropski narodi poseduju sopstvene nacionalne identitete, ali se oni mogu razvijati i u pravcu stvaranja evropskog. Stvaranje evropskog identiteta bi trebalo da se izgrađuje u tri pravca. To je stvaranje zajedničkog evropskog kulturološkog identiteta, nadnacionalni pravni sistem, i društvo koje će predstavljati Evropu građana. Evropski identitet u nastajanju zasnivaće se na nacionalnim identitetima država

članica. Dalji razvoj procesa unutar EU, kod građana Evropske unije, može dovesti do stvaranja specifičnog evropskog identiteta.

Autor smatra da temelje novonastajućeg evropskog identiteta svakako možemo potražiti u grčkoj civilizaciji i filozofiji, zatim u starom Rimu i njegovom pravu, hrišćanskoj crkvi, humanizmu i renesansi i evropskim revolucijama. Ti temelji su pomogli da se uobliče države koje se nalaze na evropskom kontinentu. Ta izvorišta su bila neophodna da bi evropske nacije započele stvaranje evropskog duha iskazanog kroz evropski identitet. Jačanje EU ne znači da će kontinent postati centralizovana, monolitna, uniformna i jednolična zajednica naroda, koji su vremenom izgubili svoje nacionalne karakteristike. Pre bi se moglo reći da je ovaj trenutak u razvoju EU zasnovan na autentičnim identitetima naroda država članica. I sama evropska civilizacija sprovedena kroz globalizaciju, ne sme da se suprotstavi nacionalnosti bar u istoj onoj meri u kojoj nacionalnost ne sme da se zatvori u samu sebe.

Autor Milovan Radaković smatra da evropski identitet predstavlja civilizacijski fenomen koji tek treba da se izgradi. Njegova izgradnja kretaće se u dva pravca. U prvom, kao integracija evropskog istoka i zapada, koji će svakako predstavljati unutarevropski proces. U drugom, kao evropski identitet u odnosu na druge. Ti drugi su stanovnici sa drugih kontinenata, pa se u budućnosti evropski identitet i njegove osobenosti mogu odmeravati sa američkim, azijskim i drugim kontinentalnim identitetima i njihovim specifičnostima.

Autor, takođe, zaključuje da nijedan segment nacionalnog identiteta ne može biti izbrisan, ako je određena nacija spremna da ga sačuva. Koji će segment nacionalnog identiteta uspeti da se uzdigne na nivo evropskog identiteta zavisice od značaja koji on bude imao za Evropu i njene zajedničke vrednosti.

Miloš JONČIĆ